

SCENARIUSZ LEKCJI MUZEALNEJ

Gwiazda Polski – balonem do stratosfery

lekcja muzealna dla klas IV-VIII szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych

Muzeum Historyczne w Legionowie

Cele:

1. Zapoznanie z historią rządowego projektu I Polskiego Lotu Stratosferycznego.
2. Upamiętnienie jednego z najpoważniejszych osiągnięć polskiej przedwojennej myśli naukowo-technicznej i dokonań przemysłu lekkiego.
3. Prezentacja sylwetek osób zaangażowanych w realizację polskiego lotu do stratosfery – mjr. Stanisława Mazurka, inż. Jana Szala, inż. Józefa Rojka i innych.

Formy pracy: praca samodzielna z kartami zadań (do pobrania na stronie Muzeum).

Metody pracy: dyskusja poprzez zadawanie pytań.

Materiały dydaktyczne: folder do wystawy czasowej (do pobrania na stronie Muzeum).

Struktura zajęć:

1. Rozmowa o położeniu i właściwościach stratosfery – na jakiej wysokości się rozciąga i jakie warunki w niej panują (stała temperatura, brak zjawisk pogodowych, brak chmur).
2. Historia podboju stratosfery – pionierskie loty wysokościowe. Wyjaśnienie, dlaczego loty balonami w koszach klasycznych na dużą wysokość wielokrotnie kończyły się śmiercią pilotów (brak tlenu).
3. Prezentacja sylwetki prof. Augusta Piccarda – wynalazcy batyskafu i projektanta stratostatów wyposażonych w hermetyczne gondole, umożliwiające loty wysokościowe. Piccard wzleciał balonem swojej konstrukcji na wysokość 16 km w 1932 r. Chciał pobić rekord i wznieść się do górnej granicy stratosfery tj. 30 km, jednak potrzebował balonu o niespotykanych rozmiarach.
4. Przyjazd Piccarda w maju 1935 r. do legionowskiej Wytwórni Balonów i Spadochronów (WBiS) – w celu złożenia zamówienia na kompletny stratostat. Trafił w zły moment – w maju 1935 r. zmarł marsz. J. Piłsudski i dowództwo Wytwórni pojechało na obchody pogrzebowe do Krakowa. Piccard nie miał z kim spisać umowy i postawić przysłowiowej kropki nad i.
5. Podjęcie pomysłu Piccarda przez WBiS z inicjatywy mjr. Stanisława Mazurka – kierownika Wytwórni – doskonałe zaplecze techniczne, umożliwiające produkcję największego balonu na świecie.
6. Rządowe i społeczne zaangażowanie w lot – osobisty wgląd w projekt balonu przez prof. I. Mościckiego – Prezydenta RP, patronat honorowy objęła LOPP – miała sfinansować budowę balonu.
7. Nazwa „Gwiazda Polski” – LOPP cofnęło dofinansowanie lotu, finalnie balon powstał dzięki społeczeństwu – w zamian dokonano konkursu na nazwę balonu.
8. Koncepcje techniczne: tkanina – ilość, materiał, technologia obróbki – kalandrowanie inż. Józefa Rojka, owalny kształt powłoki – inż. Józef Paczosa, konstrukcja gondoli – inż. Jan Szal i firma Motolux.

9. Piloci – prezentacja sylwetek dwóch pilotów stratostatu – kpt. Zbigniewa Burzyńskiego – głównego pilota, wybranego ze względu na doświadczenie w lotach wysokościowych oraz dr. Konstantego Jodko-Narkiewicza – fizyka, odpowiedzialnego za badania podczas lotu.
10. Przygotowanie pola startu na terenie doliny Chochołowskiej do lotu – wrzesień 1938 roku. Wyjaśnienie, dlaczego wybrano te miejsce na próbę lotu (dolina osłonięta jest przez otaczające góry od wiatru).
11. Presja społeczna – na polu startu zebrało się 100 000 widzów, transmisję prowadziło Polskie Radio, a w całość rejestrowały kamery P.A.T. – zaistniało ogromne oczekiwanie społeczne, że lot wkrótce się dobędzie.
12. Próba lotu w nocy z 12 na 13 października 1938 r. – podjęcie decyzji o rozpoczęciu napełniania powłoki „Gwiazdy Polski”. Zmiana warunków pogodowych spowodowała wybuch balonu.
13. Druga próba lotu zaplanowana została na 10 września 1939 r. i w związku z wybuchem II wojny światowej nigdy się nie odbyła.